

Anvisning – tillfällig övernattnig

Upprättad: 2021-01-28, MA

Diarienummer: 2021/079-MBR-134

Godkänd: 2021-02-03, HS

Inledning

Denna anvisning innehåller vägledning och råd för att nå ett och skäligt brandskydd i lokaler för tillfällig övernattnig i skolor, förskolor, fritidshem, klubbstugor och liknande lokaler.

Bakgrund och syfte

Övernattnig kan tillåtas ske i lokaler som i normalfallet används för annan verksamhet. Detta kallas för tillfällig övernattnig och innebär att brandskyddet från början inte är dimensionerat för att övernattnig ska ske i dessa lokaler.

Lokaler som är vanliga vid tillfällig övernattnig är skolor, förskolor och idrottshallar. Personerna som övernattnar i dessa lokaler kan inte förväntas ha en god kännedom om lokalernas utformning eller det tekniska brandskyddet. Detta dokument gäller därför inte hotellverksamhet eller vandrarhem som har högre krav på sig än nämnda typer av lokaler. På hotell, pensionat och vandrarhem med övernattnande personer utan kännedom om brandskyddets utformning, ställs höga krav på brandsäkerheten för att säkerställa att gästerna ska kunna sätta sig i säkerhet vid en brand. Med stöd av ovanstående anser Räddningstjänsten Mälardalen att brandskyddet i lokaler som används för övernattnig ska anpassas för att uppnå ett skäligt brandskydd.

Om en lokal, exempelvis en bygdegård eller idrottshall, vill ha återkommande övernattningar ska en brandskyddsdokumentation redovisas för räddningstjänsten. I brandskyddsdokumentationen ska det tydligt framgå att lokalen/byggnaden är anpassad för övernattnig.

För okomplicerade byggnader i ett våningsplan finns en bedömning av möjliga undantag med bibehållen skälig brandskyddsnivå. Se **avsnitt 2**.

Tillämpning och avgränsning

Denna anvisning är avsedd att tillämpas i förvaltningsskedet för skolor med mera genom tillämpning av Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Anvisningen är inte tillämpbar vid nyproduktion.

Avgränsning

Anvisningen avser endast byggnader i förvaltningsskedet, och berör inte fall då byggnadsnämnden bedömer verksamheten som bygglovspliktig på grund av ändrad verksamhet. Anvisningen tar heller inte hänsyn till huruvida verksamheten är tillståndspliktig eller ej (hotelltillstånd) eller om det kan förekomma andra kravställningar från andra myndigheter.

1. Brandskydd

Bedömningen av det skäligen brandskyddet utgår från samhällets lägsta krav vid nybyggnation, Boverkets Byggregler (BBR).

1.1 Ansvar och organisatoriskt brandskydd

Enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO) är det ägare och nyttjanderättshavare som har ansvar för att brandskyddsarbetet har en skälig omfattning i byggnad, verksamhet och organisation. Där tillfällig övernattnin g sker ställs stora krav på ägaren, ordinarie hyresgästen samt den tillfälliga hyresgästen och byggnadens tekniska brandskydd.

Den som arrangerar en tillfällig övernattnin g är den som, vid övernattnin gstillfället, är ansvarig för brand- och utrymningssäkerheten. Arrangören ansvarar för att de som vistas i lokalen får den information de behöver samt har tillräcklig kunskap och utbildning om brandskyddet i byggnaden. De som vistas i byggnaden ska kunna agera på ett tillfredställande sätt vid en brand- och/eller utrymningssituation, ha kunskap om den släckutrustning samt de brandtekniska installationer som finns i lokalen. Arrangören ansvarar också för att ordningsregler upprättas, förmedlas och efterlevs.

Fastighetsägaren ansvarar för att lokalen uppfyller byggnadstekniska brandskydds krav för det ändamål som uthyrningen syftar till. Fastighetsägaren ansvarar för att brandtekniska installationer är i funktion, men arrangören ska säkerställa detta genom regelbunden kontroll innan och under övernattnin g.

Arrangören ska ha en brandskyddsorganisation som leder, följer upp och kontrollerar förläggning sverksamheten. Det ska alltid finnas en utsedd brandskyddsansvarig under övernattnin g. Se **Bilaga B**, för förslag på brandskyddsorganisation.

Vid händelse av brand ska ansvariga för övernattnin g möta räddningstjänsten och informera om vad som hänt, om det finns personer kvar i byggnaden och hur många de är.

För verksamheter där Västerås Stad genom Teknik- och Fastighetsförvaltningen tillhandahåller lokaler som kan hyras för tillfällig övernattnin g ska Västerås Stads, "Riktlinje för uthyrning av lokaler för övernattnin g", (senaste version) följas.

1.2 Underrättelse om övernattnin g

Den som arrangerar en tillfällig övernattnin g är den som, vid övernattnin gstillfället, är ansvarig för brand- och utrymningssäkerheten.

Ansvarig person för uthyrning ska informera Räddningstjänsten Mälardalen senast tre veckor innan övernattnin g sker. Underrättelsen innebär inget godkännande av lokalerna, utan är endast till för att förbättra förutsättningarna vid eventuell räddningsinsats av räddningstjänsten. Lokalernas brandskydd ska lägst vara utformat enligt denna anvisning.

Underrättelse sker via mejl eller post enligt **Bilaga A**.

1.3 Brandcellsindelning

Ett av grundkraven i Boverkets byggregler angående övernattnig vid hotellverksamhet är att gästrum ska utformas som en egen brandcell. Därav gör Räddningstjänsten Mälardalen bedömningen att det vid tillfällig övernattnig skäligen kan ställas krav på att varje rum eller sammanhängande grupp av rum som används för övernattnig ska vara egen brandcell. Brandcellerna ska minst inneha brandteknisk avskiljning på 30 minuter (EI30).

Dörrar som uppfyller avskiljningskraven men som inte uppnår EI30 kan behållas. Dörrar i brandcellsgräns, till eller i utrymningsvägar, ska vara självstängande. Utrymningsväg som till exempel trapphus ska behålla sin funktion i händelse av brand. Om det är fler än ett övernattningsrum som utrymmer via samma korridor ska dörrarna vara försedd med självstängare mot korridoren.

Klassrum och andra lokaler som inte används som övernattningslokal ska vara låsta och behöver således inte dörrstängare.

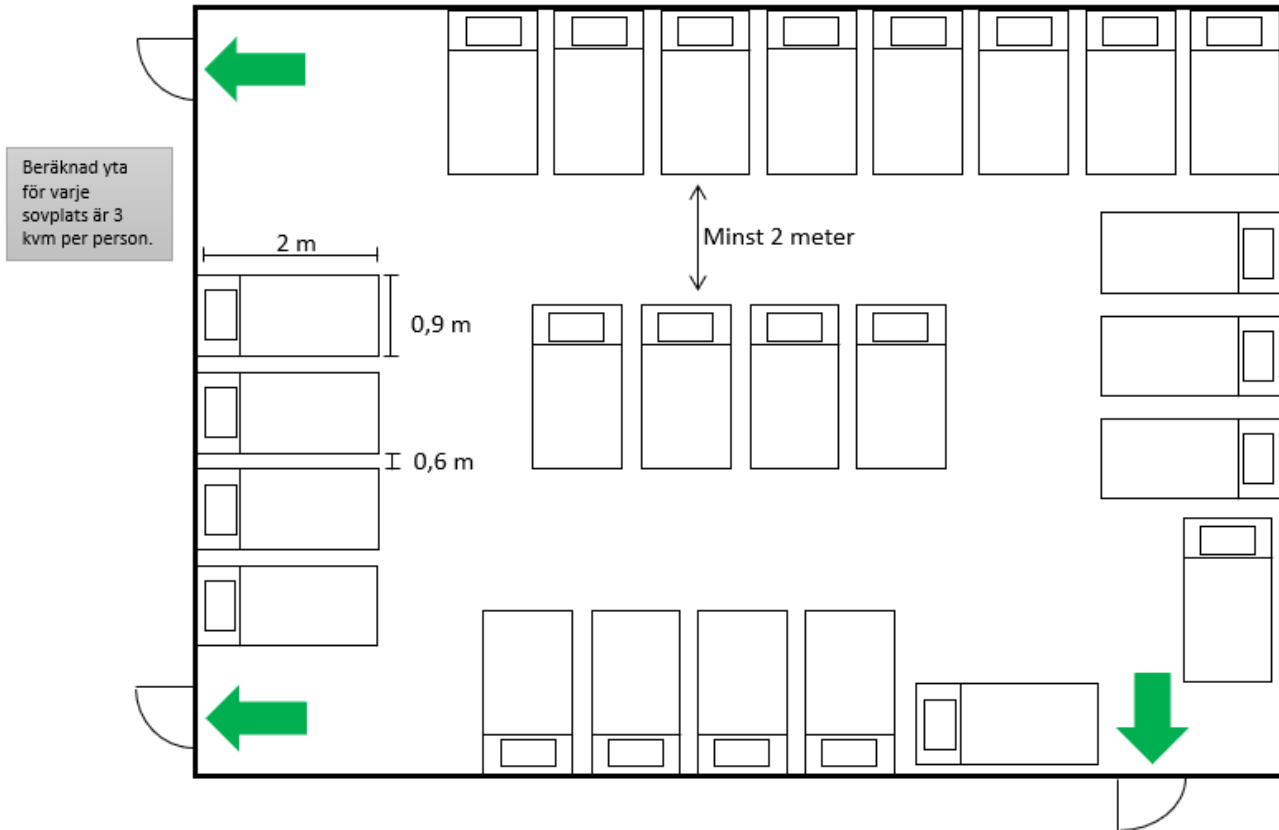
Rum som innehåller brandfarlig vara, kemikalier eller liknande ämnen som innebär förhöjd risk får inte användas för övernattnig. Likaså bör inte slöjdsalar eller rum som innehåller motsvarande utrustning användas som övernattningsrum.

1.4 Personantal

Vid tillfällig övernattnig får maximalt 150 personer övernattna i rum eller grupp av rum som utgör en egen brandcell med brandteknisk avskiljning motsvarande lägst EI30. Detta är under förutsättning att övriga krav i denna anvisning uppfylls gällande maximalt personantal vid fönsterutrymning, dörrbredd, beslag och inåtgående dörrar. Korridorer får ingå i grupp av rum. Se figur 1 på nästa sida för exempel på placering av sängplatser i en sovsal.

Viktigt att ta i beaktande:

- Antal personer som kan förläggas per brandcell är beroende av golvytan och utrymningsdörrarnas bredd. Ett lämpligt riktvärde är 3 m²/person.
- Är lokalen försedd med inåtgående dörrar får personantalet inte överskrida 30 personer.
- Förekommer det utrymningsdörrar med vred får personantalet inte överskrida 50 personer.
- I större lokaler, som till exempel gymnastiksal, ska det finnas fria gångstråk om minst 2 meter i bredd som mynnar till utrymningsdörrarna.
- Varje fönster får maximalt utrymma 30 personer, dock maximalt 50 personer per sovsal.

Figur 1. Exempel på placering av sängplatser i en sovsal. Beräknad yta för varje sovplats är 3 m² per person.

1.5 Utrymning

Utrymningssäkerhet är av högsta prioritet. Det ska finnas möjlighet att ta sig ut via minst två utrymningsvägar som är oberoende av varandra.

Utrymningsvägarna ska alltid hållas fria från lös inredning och möbler så som bord, stolar, väskor eller annat brännbart material.

Fönster kan utgöra en utrymningsväg i markplan enligt följande:

- Personer ska på egen hand kunna utrymma genom fönster.
- Fönstret ska vara lätt öppningsbara utan nyckel, kod eller annat verktyg.
- Fönstrets bredd och höjd ska minst vara 0,5 meter respektive 0,6 meter.
- För fönster som är vridbara kring en horisontell axel ska det fria måttet beräknas under fönsterbågens lägsta belägna del.
- Avstånd från golvet till fönstrets underkant ska inte överstiga 1,2 meter.
- Avstånd från marken utanför fönstret upp till fönstrets underkant ska inte överstiga 2 meter.
- Varje fönster får maximalt utrymma 30 personer, dock maximalt 50 personer per sovsal.

Dörrar i utrymningsväg ska vara lätt öppningsbara utan nyckel, kod eller annat verktyg. Övriga rum som inte berörs av tillfällig övernattnings ska vara låsta. En uppdaterad utrymningsplan ska finnas tillgänglig på dörren inne i respektive sovsal.

Utrymningsvägar ska vara väl synliga och markerade med utrymningsskyltar och nödbelysning. Nödbelysning kan utgöras av genomlysta skyltar.

1.6 Släckutrustning

Släckutrustning så som handbrandsläckare eller inomhusbrandposter ska finnas placerade på väl synliga och lättåtkomliga platser i lokalerna som nyttjas vid övernattnings. Avståndet till närmsta släckredskap får inte överstiga 25 meter.

1.7 Brand- och utrymningslarm

Alla övernattnings-salar med tillhörande utrymningsvägar ska vara försedda med automatiskt utrymningslarm enligt SBF 110:6 eller motsvarande. Det innebär att det ska finnas en rökdetektor i varje övernattnings-sal, i korridorer samt i trapphus. Brandlarmet ska vara vidarekopplat till räddningstjänst och SOS. Ljudnivån ska vara lägst 75dB vid den sovandes huvud. Tryckknappar för manuell start ska finnas tillgängligt för ansvariga personer vid övernattnings.

2. Undantag från kraven i kapitel 1

För okomplicerade byggnader i ett våningsplan finns möjligheten att ha tillfällig övernattnings utifrån bedömning av möjliga undantag med bibehållen skälig brandskydds-nivå.

2.1 Förutsättningar

I de fall där övernattnings sker i lokaler med högst 15 meter till utrymningsväg, minst en utrymningsväg direkt till det fria från övernattnings-lokalen samt maximalt 30 personer som övernattar samtidigt i byggnaden, kan undantag göras från kraven i kapitel 1.

Övernattnings får inte ske i lokaler där brandfarliga vara hanteras eller där annan utrustning hanteras som kan utgöra en risk för de som övernattar i händelse av brand eller utrymnings-situation.

2.2 Brandcellsindelning

Storkök, utrymningsvägar, soprum och teknikutrymmen ska utgöra egna brandceller. Övriga lokaler kan utgöra samma brandcell.

2.3 Personantal

Antal personer som kan förläggas per brandcell är beroende av golvytan och utrymningsdörrarnas bredd. Ett lämpligt riktvärde är 3 m²/person.

Sovplatser ska placeras så att det finns fria gångar som mynnar till en utrymningsdörr för att underlätta vid utrymning. Detta gäller även för fönster som används som utrymningsväg. Utrymningsvägar ska hållas fria från personlig utrustning och annat brännbart material.

2.4 Utrymning

Utrymningssäkerhet är av högsta prioritet. Det ska finnas möjlighet att ta sig ut via minst två, av varandra oberoende, utrymningsvägar.

Utrymningsvägarna ska alltid hållas fria från lös inredning så som bord, stolar, väskor eller annat brännbart material.

Fönster kan utgöra en utrymningsväg i markplan enligt följande:

- Personer ska på egen hand kunna utrymma genom fönster.
- Fönstret ska vara lätt öppningsbara utan nyckel, kod eller annat verktyg.
- Fönstrets bredd och höjd ska minst vara 0,5 meter respektive 0,6 meter.
- För fönster som är vridbara kring en horisontell axel ska det fria måttet beräknas under fönsterbågens lägst belägna del.
- Avstånd från golvet till fönstrets underkant ska inte överstiga 1,2 meter.
- Avstånd från marken utanför fönstret upp till fönstrets underkant ska inte överstiga 2 meter.
- Varje fönster får maximalt utrymma 30 personer, dock maximalt 50 personer per sovsal.

2.5 Släckutrustning

Släckutrustning så som handbrandsläckare eller inomhusbrandposter ska finnas placerade på väl synliga och lättåtkomliga platser i lokalerna som nyttjas vid övernattningen. Avståndet till närmsta släckredskap får inte överstiga 25 meter.

2.6 Utrymningslarm

Utrymningslarmet ska vara internt och utlösas automatiskt vid rök i lokalerna. Larmet kan utgöras av seriekopplade brandvarnare. Brandvarnare ska placeras i takets högsta punkt, minst 0,5 meter från väggen. Brandvarnare får inte täcka mer än en yta på 60 m² per brandvarnare. Samtliga utrymmen för övernattning, väg till utrymningsväg samt utrymningsväg ska vara försedda med seriekopplade brandvarnare.

3. Räddningstjänstens tillsyn

Räddningstjänsten genomför regelbunden tillsyn av byggnader och den normala verksamhet som bedrivs i den, enligt lagen om skydd mot olyckor. Räddningstjänsten har också möjlighet att genomföra motsvarande tillsyn vid ett övernattningsfall. Tillsyn kan ske antingen efter avisering eller genom spontant besök i byggnaden och kan omfatta hela eller delar av byggnaden/verksamheten. Eventuell tillsyn från räddningstjänsten ersätter inte arrangörens och/eller uthyrarens ansvar att kontrollera lokalerna.

Det åligger uthyraren och arrangören att vid varje övernattningsfall kontrollera och säkerställa att lokalerna uppfyller kraven för tillfällig övernattnings.

Vid räddningstjänstens tillsyn kontrolleras om det finns förutsättningar att använda lokalerna för tänkt övernattnings. Exempel på funktioner som kan kontrolleras vid tillsyn är:

- Att lokaler som ska användas för övernattnings samt väg till utrymningsväg och utrymningsvägar är försedda med rökdetektorer och larmdon i tillräcklig omfattning.
- Att utrymningsvägar är försedda med vägledande markering med nödströmsförsörjning i minst 60 minuter.
- Att antal övernattande inte är högre än vad lokalen/utrymmet har förutsättningar för.
- Att övernattningsen är organiserad på ett, ur brandskyddssynpunkt, tillfredsställande sätt avseende organisation, information, kunskap, placering av sovplatser, ordning, osv.

Upptäcks brister vid tillsyn informeras arrangören om vad som ska göras för att lokalen ska anses lämplig för tillfällig övernattnings. Arrangören sköter eventuell kontakt med uthyraren.

I de fall då räddningstjänsten inte anser att övernattnings är lämplig eller att arrangören inte har förutsättningar för att säkerställa att övernattningsen kan ske på ett tillfredsställande sätt kan räddningstjänsten välja att förbjuda aktuell övernattnings.

För frågor och funderingar kring anvisningen kontakta Förebyggande avdelningen:

Kontaktuppgifter:

E-post: info@rtmd.se

Telefon: 021-39 82 00

Bilaga A – Underrättelse om tillfällig övernattnings

Underrättelsen medför inget godkännande av lokalerna, utan är endast en information till räddningstjänsten för att tydliggöra förutsättningarna vid en eventuell räddningsinsats i aktuella lokaler.

Lokal för övernattnings ska uppfylla kraven i denna anvisning. Ansvaret för att övernattningslokalerna uppfyller gällande krav åligger den part som hyr ut lokalen för tillfällig övernattnings.

Mejla underrättelsen till: rc@eskilstuna.se eller via post: Räddningstjänsten Mälardalen, 721 87 Västerås.

Bilaga B - Förslag på brandskyddsorganisation och ordningsregler

1. Organisation och rutiner

Arrangören av den tillfälliga övernattningen är ansvarig för säkerheten och att upprättade regler och rutiner följs under hela uthyrningen. Arrangören är även ansvarig för att det finns en ändamålsenlig organisation kring övernattningen. Om det bedöms praktiskt möjligt kan en och samma person ha flera roller.

1.1 Förslag på roller/ansvarsområden:

Säkerhetsansvarig (tillfällig hyresgäst/arrangör) ansvarar för att:

Tillfällig övernattnig

Övernattningslokalens namn			
Övernattningslokalens adress		Postnummer och ort	
Tillfällig hyresgäst (exempelvis förening eller klubb)			
Ansvarig person på plats i övernattningslokalen		Telefonnummer	
Fastighetsägare		Telefonnummer	
Datum för övernattningen	Fr o m	T o m	Antal nätter
Antal personer som övernattar:			
Finns ett automatiskt brandlarm i övernattningslokalen:			
Ja ☐ Nej ☐			
Med min underskrift intygar jag att			
<ul style="list-style-type: none"> jag läst och förstått Räddningstjänsten Mälardalens Anvisning för Tillfällig övernattnig jag ger samtycke till att angivna personuppgifter hanteras av Räddningstjänsten Mälardalen i detta ärende			
Datum	Arrangör/tillfällig hyresgäst		
Underskrift		Namnförtydligande	

- Säkerhetsansvarig ska ha kännedom om samtliga brandtekniska installationer och dess funktion. (Så som brandcellsindelning, släckutrustning, brandlarm med mera).
- Underrätta räddningstjänsten om övernattningen, se Bilaga A.
- Personalen har tillräcklig kunskap och utbildning om sitt ansvar och om sina uppgifter.
- De övernattande får tillräcklig information om ordningsregler, hur de ska agera vid aktiverat utrymningslarm samt om placering av utrymningsvägar, släckutrustning och återsamlingsplats.
- Det finns minst en utsedd brandskyddsansvarig på plats under hela övernattningen.

Brandskyddsansvarig ansvarar för att:

- Känna till vilka brandsskyddsinstallationer som finns i byggnaden. (brandlarm, branddörrar, utrymningsvägar etcetera) och att ha kontaktuppgifter till fastighetsägare (förvaltare), hyresvärd (ordinarie verksamhet) och arrangör.
- Det finns minst en utsedd logement-ansvarig för varje grupp av sovande.
- Det finns upprättade förläggningslistor och att ha tillgång till en kopia av dessa.
- Ordningsregler följs.
- Ha alarmeringsmöjlighet via telefon.
- Vara räddningstjänstens kontaktperson på plats vid övernattningen och möta upp räddningstjänsten vid en händelse.

Logementansvariga ansvarar för att:

- Informera sig och gruppen om ordningsregler, hur de ska agera vid aktiverat utrymningslarm, om utrymningsvägar, släckutrustning och återsamlingsplats finns.
- Ha tillgång till alarmeringsmöjlighet via telefon.
- Vid ett aktiverat utrymningslarm leda utrymningen av sin grupp och på återsamlingsplats räkna in gruppen och meddela status till brandskyddsansvarig.
- Det finns en förläggningslista på de personer som ska sova i lokalen och att en kopia av denna delas till brandskyddsansvarig.

1.2 Ordningsregler

För att minska sannolikheten för uppkomst av brand samt minska konsekvenserna i händelse av brand bör följande ordningsregler gälla vid tillfällig övernattning:

- Samtliga övernattande personer ska ha kunskap om utrymningsplanen. Exempelvis veta vad som gäller om brandlarmet går, var utrymningsvägar, släckutrustning och återsamlingsplats finns.
- Dörrar till trapphus och korridorer ska alltid vara stängda (gäller ej magnetuppställda dörrar som stängs av brandlarmet).
- Rökning är förbjuden inom och i anslutning till byggnaden. Öppen eld, till exempel levande ljus, får inte förekomma.
- Utrymningsvägar och släckutrustning får inte blockeras.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN MÄLARDALEN

- Brännbart material och andra lösa föremål så som bänkar, bord, stolar, kläder och väskor får inte placeras i korridorer i trapphus eller vid utrymningsvägar.
- Brandfarlig vara får inte hanteras i byggnaden.
- Alla elinstallationer ska vara utförda av fackman. Provisoriska elinstallationer accepteras inte.
- Matlagning och kaffekokning får inte förekomma.
- Kläder och annat brännbart får inte hängas i/över lampor eller annan teknisk utrustning.
- Sopsäckar, skräp och annat brännbart material får bara placeras i avsedda utrymmen.

